

pa poznamo še druge vzroke za nastanek takih spastičnih ohromljenj, predvsem so to motnje v možganskem krvnem obtoku ploda, nastale zaradi padca krvnega pritiska ali močne anemije pri materi. Z odkritjem Rh — faktorja v krvi je bil napravljen nadaljnji korak v odkrivanju vzrokov za ta stanja. Eritroblastosis fetalis se imenuje obolenje pri novorojenčku, čigar mati ima Rh negativno, on sam pa Rh pozitivno kri, kar privede do katastrofalnega uničenja otrokovih rdečih krvnih teles. Skoro polovico takih otrok je še do nedavna pomrlo, druga polovica pa je ostala s hudimi okvarami, med katerimi so bila najpogostnejša prav spastična ohromljenja. Ako takemu novorojenčku izmenjamo kri takoj

večino rešiti in obener

Naj omenimo še časno hiranje in umi koli pomagati. Velik tudi operacije na srcu rojene srčne hibe je bila metodika, ki jo č

Iz primerov, ki sr vse globlje prodira i jernih okvar. Medtem dedna, pa z novimi d in pripisujemo danes

splošnemu zdravstvenemu in prenamoženemu stanju matere, skratka, njeni fizični in mentalni higieni. Videli bomo, da je prenatalna zaščita otrok v najširšem smislu besede tudi del profilakse v pogledu prirojenih deformitet.

V nadaljnjih poglavjih bomo obravnavali le en del od naštetih prirojenih okvar, in sicer tiste, ki spadajo v ortopedijo in za katere vemo, da je zgodnje zdravljenje edina uspešna pomoč. Pogoji za tako zgodnje zdravljenje pa je rana diagnoza. To pa bomo dosegli šele takrat, ko bomo prenehali čakati v ambulantah, v bolnicah in na klinikah, da nam mati pripelje šepajočega otroka, mesto da bi strokovno pomoč prenesli k bolniški postelji in na otrokov dom in bi bil zdravstveni kader na terenu tisti, ki bi prvi te stvari poznal, odkrival in nanje opozarjal.

zija), nam uspe pretežno ih okvar.

roječasnó povzročale po a medicina mogla kakor a anestezije je omogočil ela operacija zaradi pri- ed 16 leti in izdelana je rugje na svetu.

o, da medicinska znanost tako imenovanih priro- enje, da je večina le-teh bolj izgublja svoj pomen . v prvi dobi nosečnosti,

Ali želiš, da bo tvoje delo uspešno?

Dr. Srdan Sevnik

Kdo bi si tega ne želel? Posebno medicinska sestra, ki se je odločila za terensko delo, ki je šla v to službo z namenom, da bo pomagala in koristila ljudem. Težnja, da bi delal dobro, in zavest, da s svojim delom doprinaša k splošni sreči, to sta dve najmočnejši pobudi, ki dajeta človeku sile za njegovo delo v družbi in mu obenem vzbujata željo, da bi bilo to njegovo delo tudi uspešno.

Od česa pa so odvisni uspehi pri delu medicinske sestre na terenu? Ali si je že vsaka terenska medicinska sestra postavila to vprašanje, ali ji je odgovor popolnoma jasen, ali ga je dobila v šoli? Prepričan sem, da bodo mnoge sestre vsaj same sebi iskreno priznale, da so še malo razmišljale o tem vprašanju in da jih je zelo malo, ki si načrtno, premišljeno prizadevajo, da bi bil

uspeh njihovega dela čim večji. Malo jih je, ki svoje delo razčlenjujejo in ga kritično presojujejo, ki si po končanem opravilu znajo odgovoriti, katera dejanja so bila pozitivna, katera negativna in kaj bi bilo treba narediti, da bi bil uspeh še boljši. To ni očitek, to ne velja samo za medicinsko sestro. To je le ugotovitev, ki velja danes za večino nas vseh.

Ni torej dovolj samo želja, potrebno je tudi delo za uresničenje te želje. Kolikor bolj premišljeno, načrtno in kritično je to delo, toliko zanesljivejši in popolnejši je uspeh!

Poklic medicinske sestre obsega posebno področje, kot ima svoje posebno področje vsak poklic.

Za uspeh pri delu je važno, da dobro poznamo posebnosti na področju svojega poklica in da imamo čim boljše in čim širše strokovno znanje. To je seveda za razne poklice različno. Za uspeh pri delu pa so zelo važne tudi nekatere splošne vrline, ki si jih mora privzgojiti, kdor dela in želi uspeti, ne glede na to, v katerem poklicu dela.

Delovno področje medicinske sestre na terenu je človek: **zdrav človek in bolan človek**. Področje njenega dela je družba: **zdravstveni napredek družbe**.

Medicinska sestra s svojim delom torej doprinaša k čuvanju ljudskega zdravja in še več — kar radi pozabljamo — k utrjevanju zdravja. Ona ne odstranjuje samo vzrokov, ki vodijo v bolezen, ampak dela za uvajanje vseh tistih ukrepov, ki so danes znani za utrditev in za okrepitev zdravja. Medicinska sestra nudi končno, v okviru svoje strokovne izobrazbe, pomoč bolnikom.

Kakor so ti stavki, s katerimi sem nakazal delo medicinske sestre na terenu, kratki in enostavni, tako je v resnici njeno delo težko in področje njene dejavnosti izredno široko ter zapleteno.

Zdrav človek — bolan človek — družba! Kaj vse vpliva na zdravstveno stanje človeka! Kaj vse je potrebno ukreniti, da ohranimo človeku zdravje, da mu ga okrepimo! Kaj mora s tem smotrom vedeti in delati sam, kaj mu mora nuditi skupnost! Kako se mora ravnati posameznik, da s svojimi dejanji ne bo škodoval zdravju družbe! Kaj mora delati posameznik, ne samo da bi ostal in si zdravje krepil, ampak da bi pripomogel k dvigu zdravstvenega stanja družbe itd.

To je tisto posebno delovno področje medicinske sestre na terenu. To ni samo ozek nauk o zdravju in o boleznih, kakršnega smo se učili v šolah. To je medicina v pravem smislu besede. Potrebno je široko znanje, predvsem poznavanje osnovnih predmetov, ki se učijo v medicini. Poznavanje fizike, kemije, biologije, fiziologije, bakteriologije, epidemiologije in patologije. Potrebno je posebno znanje iz psihologije in pedagogike, poznavanje dialektike, naše družbene ureditve in ciljev, ki jih imamo pri tem pred očmi. Vse to je šele podlaga — ampak temeljita podlaga — za študij higijene. S takimi osnovami je študij higijene igrača. Treba je le še pridobljeno znanje urediti s posebnim prizadevanjem, da zberemo in povežemo vse tisto, kar smo se naučili, da zdravju škoduje oziroma koristi, in si v tej smeri nadalje izpopolnjevati znanje.

Ob takem delu človek neizbežno doživi zanimive spremembe v svojem dožemanju in mišljenju. Odpre se mu nov svet: kadar govori s človekom, zdra-

vim ali bolnim, ne vidi več samo njega in njegovo bolezen, ampak vidi tega človeka sredi življenja, izpostavljenega neštetim vplivom. Zamišlja si ga v sredi njegovega dela, v družbi, kjer se giblje, v družini, med prijatelji itd. Zanima ga, v kakih odnosih živi do vseh teh. Ali je srečen, zadovoljen? Ali opravlja delo, ki ga veseli? Če je nesrečen, kje je krivda, ali na ljudeh okrog njega ali v njem samem, v njegovem značaju? Ali še kje drugje? Zamišlja si ga v okolju, v katerem živi — kakšno stanovanje ima in kje je to stanovanje, ali je njegova okolica čista, ali je izpostavljen nevarnosti okužbe in drugim kvarnim vplivom oziroma obratno, ali živi v takem okolju, da mora delovati povoljno na njegovo zdravje. Kakšno vodo pije, kako se hrani, ali pretirava v uživanju alkoholnih pijač, kofeina, ali kadi itd.? Kakšne so zadevne prilike in navade pri drugih v njegovi okolici, ali so ljudje tam zdravi ali bolni? Zanima ga, v kakšnih prostorih vrši svojo službo. Kaj čita, kako ima razporejen svoj čas, ali se izven rednega dela ukvarja s čim, kar ga posebno veseli? Ali telovadi, hodi na sprehode, ali pravilno diha, ali ima v redu prebavo, ali svoj organizem zavestno in načrtno utrjuje in krepi? Kaj je z njegovimi starši in drugimi sorodniki? Kakšno je bilo njih prejšnje življenje itd. Kateri zdravnik je v njegovem okolišu, katera medicinska sestra? Ali imajo kdaj zdravstvena predavanja, ali zdravstvena služba pri njih dela kaj za zdravstveno izobrazbo ljudi? Zanima ga, ali je šel kdaj k zobozdravniku, ali je vprašal kdaj za kak nasvet koga od zdravstvenih delavcev, tudi če ni bil izrecno bolan itd., itd.

Ob takem razmišljanju začuti potrebo, da bi sam videl vso to okolico, te razmere, v katerih živi tisti človek, da bi šel tja in storil vse, kar le more, da bi odstranil oziroma pomagal odstraniti vse tisto, kar vidi, da mora škodovati zdravju — ne samo tistega, s katerim je govoril — ampak tudi zdravju ostalih, ki tam živijo. Da bi tistemu svetoval, poučeval njega in druge o vsem, kar ve sam in kar je važno za ohranitev in krepitev zdravja posameznikov in družbe. Bolezen posameznika postane torej v očeh medicinske sestre, ki se je naučila gledati tako, samo simptom — znak nečesa večjega. To ji je napolnilo za iskanje vzrokov, ki so sprožili obolenje, in nalog, da prične te vzroke odstranjevati v korist posameznikov in skupnosti. Zaradi tega bi bilo napačno oziroma pomanjkljivo, če bi medicinska sestra delala le tisto, kar je v njeni moči, če bi se oslanjala samo na sebe. Zmogljivost posameznika v primeri z družbo je bila pač vedno neznatna. Ogromno pa lahko stori posameznik za uresničenje potrebnih ukrepov, če si zna in more pomagati z družbo, če si zna pridobiti sodelavcev. V tem oziru nima medicinska sestra danes nobenih ovir. Nasprotno, težnja in želja današnje družbe in njene oblasti je, da skupno delamo za napredek na vseh področjih. Družba in predstavništva oblasti — pričakujejo od svojih strokovno izobraženih ljudi pozitivnih predlogov, po katerih naj bi ukrepali skupnosti in posameznikom v korist. Vsa naša družba s svojimi predstavniki in upravnimi organi teži po napredku, želi, da bi se čimprej dvignili tudi iz higienske zaostalosti. Teži in želi in tudi dela za to in je pripravljena še bolj delati. Vsak naš najpreprostejši kmet je dovzeten za nasvete, če le spozna njihovo korist. Ni pa dovolj, če vedo ljudje le, **kako** — vedeti morajo tudi, **čemu!** Na ta dejstva medicinska sestra na terenu ne sme nikoli pozabiti.

Ko je torej medicinska sestra razčlenila — analizirala zdravstvene razmere na svojem področju, ko je spoznala kvarne vplive, ki povzročajo bolezni,

ki slabijo ljudi, ko je te kvarne vplive, kolikor je le mogoče, tudi po njihovi važnosti uredila, in ko se je seznanila z gospodarskimi možnostmi, s stopnjo povprečne izobrazbe, z družbeno razgibanostjo, to je z delavnostjo množičnih organizacij, z delavnostjo zdravstvene službe in z drugimi važnimi činitelji v življenju tiste družbe — takrat šele se prične njeno glavno delo. Njena dolžnost je sedaj, da s svojimi ugotovitvami in predlogi seznanji ljudi, da jim razlaga, da jih uči. Analize in predloge je dolžna dajati predstavnikom krajevnih oblasti in od njih zahtevati pomoči in ukrepov. Ne samo od posameznika do posameznika, od hiše do hiše, na predavanjih v vaseh, ampak preko družbenih organizacij: Rdečega križa, Socialistične zveze delovnih ljudi, Zveze komunistov in drugih, preko zdravstvenih kadrov in raznih aktivov ter preko ljudske oblasti mora razvijati svojo dejavnost. Terenska medicinska sestra mora biti torej učitelj in organizator. To pričakuje od nje družba. To sta tudi dve izmed posebnosti njenega poklica. Po vsem tem vidimo, da je medicinska sestra na terenu sicer strokovnjak v zdravstvu, pa vendar družbeni delavec v pravem smislu. Kot taka si mora še prav posebej razviti nekatere lastnosti, ki bi bile potrebne sicer vsakemu človeku in v vsakem poklicu, ki so pa pri medicinski sestri še v posebni meri pogoj za uspešno delo. Sem bi uvrstil predvsem ljubezen in vero v človeka, čut in smisel za skupnost ter spoštovanje človeka in skupnosti. To je pravzaprav osnova, od katere je odvisna naša težnja delati dobro, od katere je odvisno, v koliki meri bomo zatrli svoj egoizem. Človek je živa stvar, vsak za sebe predstavlja nekaj samosvojega, po svoje doživlja, občuti in razmišlja, njegova dela in odgovori pa so le odvisni od dražljajev, ki jih sprejema deloma iz dogajanj v njegovem lastnem organizmu, v največji meri pa iz okolja. Pa tudi dogajanja v njegovem organizmu so posledica vseh že doživetih in trenutno doživljenih zunanjih vplivov. Okolje in družba torej oblikujeta človeka. Delujeta na njegov organizem in preko tega odseva tudi v njegovo duševnost, ki je produkt delovanja organizma. Delujeta na duševnost, pa se preko nje kaže na organizmu, katerega delovanje je spet odvisno od duševnosti. Vse to še prav posebno — zdravstvenemu delavcu — narekuje primeren odnos do slehernega človeka. Medicinska sestra mora najti stik — kontakt — z drugimi besedami: vzbuditi mora zaupanje v človeka, s katerim govori. V tem bo uspela toliko bolj, kolikor bolj se bo vživela v njegovo duševnost, kolikor bolj bo upoštevala vse tiste činitelje, ki so delovali in ki delujejo na njegovo oblikovanje. Potem šele bo imela možnost nanj vplivati in mu pomagati. Če bo delala tako, bo videla, kako različni so ljudje, kako drugače je potreba z vsakim ravnati, da so pa le vsi dovzetni za dobro, da dobro tudi vračajo. Kako pazljivi moramo biti v sodbah, ki si jih ustvarjamo o ljudeh in kako površni smo pri tem! Kolikor več ljudi bo mislilo in delalo tako, toliko bolj bo prijetno življenje in delo v skupnosti, toliko bolj zadovoljni, srečni in — že samo s tem — tudi zdravi bodo posamezniki! Duševni mir, zadovoljstvo in sreča so važni činitelji pri zdravju človeka. Saj razvijajo v njem voljo do življenja in do dela, ne samo za sebe, ampak za ljudi, dajejo mu širino, ga delajo plemenitega. Kako drugače potekajo bolezni pri človeku, ki je zadovoljen in miren, ki si želi življenja, in kako drugače pri človeku, ki je nesrečen, ki ne vidi ničesar lepega pred seboj! Tudi odpornost je odvisna od duševnega razpoloženja. Duševno razpoloženje pa ustvarjajo človeku v največji meri ljudje s svojimi odnosi do

njega. Medicinska sestra na terenu mora to dobro vedeti. Ona mora biti tista, ki ima pravilen, to je dober odnos do vsakogar, in ona mora učiti druge, kakšni naj bodo njih odnosi do človeka. Temeljito poznavanje stroke, študij življenja in njegovih pojavov, delo z ljudmi, vse to nujno oblikuje v človeku materialistični svetovni nazor, pa če to prizna ali ne. Mnenja sem, da je ta nazor le posledica široke izobrazbe.

Samo ob sebi je razumljivo, da medicinska sestra, ki nima ljubezni do svojega poklica, ne bo mogla uspešno vršiti dela, še več, prej ali slej bo morala ta poklic opustiti. Brez dvoma pa je ljubezen do človeka in smisel za skupnost tisto, kar daje medicinski sestri na terenu tudi ljubezen do njenega poklica, tudi če je poprej ni izrazito čutila. Brez dvoma resno in načrtno delo na terenu, kakor ga opisujem, delo z ljudmi, spoznavanje vsega odkritega in prikritega, kar ljudje doživljajo, pogloblja medicinski sestri ljubezen do človeka in veča v njej željo: človeku pomagati. To jo povezuje z družbo, v kateri dela, da z njo diha in čuti in dela za njene koristi. Če hoče delati uspešno, mora le čustva povezati z razumom, s strokovnim znanjem, upoštevati možnosti, biti načrtna in vztrajna. Biti mora torej uravnovešena.

In končno je za uspešno delo medicinske sestre na terenu zelo, zelo važen njen značaj — karakter. Bolje rečeno: važno je, koliko dela za oblikovanje svojega značaja. Človek mora namreč neprestano vzgajati samega sebe in biti pri tem še bolj kritičen, kot je pa kritičen do drugih. To delo mora biti prav tako zavestno in načrtno, če hočemo, da bo uspešno, kot mora biti zavestno in načrtno vsako delo, v katerem hočemo uspeli. Domača in šolska vzgoja je le osnova, ki nas nauči ločiti med dobrim in slabim. Nadaljevati mora vsak človek sam, pri čemer mora črpati snov iz družbe, iskati primerjave, presoјati svoja in drugih dejanja s stališča njihovega pozitivnega in negativnega učinka na skupnost oziroma posameznika. Šele človek, ki je sam vzgojen, lahko vzgaja druge! Najbolje prepričujemo pač z zgledi! To velja še prav posebno za medicinsko sestro na terenu. To je poleg šolanja volje neogibno potrebno za pridobitev sugestivnega vpliva, za kar mora zavestno delati vsak človek, ki hoče pri svojem delu z ljudmi uspeli.

Delo medicinske sestre na terenu je naporno, zahteva veliko samopremagovanja in časa pa tudi borbenosti in odločnosti. Premagovati je treba nešteto zaprek. Sadovi dozorevajo počasi, ampak vendar dozorevajo. Tudi tega si mora biti medicinska sestra na terenu v svesti, če noče, da bo doživljala razočaranja. Nestrpnosti se torej mora odvaditi. Naučiti se mora razumeti vsak dogodek, znati ga mora razložiti kar se da nepristransko. Tudi trenutne neuspehe mora znati prenesti. Ne sme postati zaradi njih malodušna. Razložiti si jih mora, napraviti ponoven načrt za delo in z delom znova pričeti.

Pri vsem tem delu za skupnost in za posamezne ljudi pa vendar ne sme pozabiti na sebe. Tudi zanjo velja osebna higiena in vse to, kar potrebujejo drugi ljudje. Tudi sama mora delati vse, kar mora delati človek za ohranitev in okrepitev svojega zdravja — ne samo zaradi zgleда, da vidijo drugi — ampak zaradi same sebe, da bo zdrava in zadovoljna in da bo ohranila oziroma še večala svojo delovno sposobnost. Zlasti je važen tudi zanjo počitek, higien-sko sestavljen dnevni red. Privoščiti si mora tudi razvedrilo in pasivno ali aktivno zadovoljevanje svoje kulturne potrebe ter razvijati njihovo stopnjo. To ni nemogoče, kot se bo morda nasmehnila katera, ampak to je le stvar razumnega, načrtnega dela in vzgojene volje.

Samovzgoja, higienska ureditev svojega življenja, ljubezen do človeka, smisel za skupnost, ljubezen do poklica, široko in temeljito znanje, materialistični svetovni nazor, dialektična metoda, temeljito poznavanje terena in življenja ljudi, ki je možno šele po analizi vseh dogajanj — izdelan načrt za delo in samo delo — pri katerem je zlasti važno organizirati ga tako, da sodelujejo vsi družbeni činitelji, pri katerega izvajanju se ne sme pozabiti na izobraževanje in razlaganje koristi, ki jih bo rodilo, na pomen zgledov in sugestivnega vpliva — samokritika, analiza uspehov in neuspehov in s tem upoštevanje pridobljenihkušenj za ponovno delo — to so najvažnejši činitelji, ki medicinski sestri na terenu pri njenem delu zagotavljajo uspeh!

O področju

te sestri

Industrializacija naše industrializacije precej preže okrog 60% vsega preb

Industrija daje državnearnosti za delavce.

Delo v industriji je posebno še v naši državi, cev, ki smo jih pritegnili republikli je letno okrog 120 smrtnih.

republika je gledeocialno zavarovanega

tudi nove skrbi in

pri delu so pogostne, a veliko novih delav-s podeželja. V naši po osvoboditvi okrog

Tudi zdravje je pri delu v tovarnah in podjetjih bolj ogroženo kakor n. pr. pri kmečkem delu. Kmet dela v svojem individualnem tempu, preneha z delom, če je utrujen, delavca pa priganja stroj in delovni čas je točno odrejen. Tempo dela je za marsikoga prehud in tudi utrudljivemu nočnemu delu se ni mogoče povsod v industriji izogniti. Posledica predolgega in preintenzivnega dela je utrujenost in izčrpanost ter prezgodnja onemoglost. Le majhen korak in iz utrujenosti in izčrpanosti se razvije splošna neodpornost in bolezen. Snovi, ki so v rabi v industriji, so za delavca pogosto strupene ali zdravju škodljive. V telo pridejo preko dihal, preko prebavil in včasih tudi preko kože, se v telesu kopičijo in povzročajo industrijska zastrupljenja. Te snovi so lahko plinaste, tekoče ali prahaste. Tudi vročina in mraz, vlaga, mokrota in preprih spremljajo marsikatero delo. Velike temperaturne razlike pri kurjačih, plavžarjih, metalurških delavcih, v kemični industriji in delavcih na prostem povzročajo revmatična obolenja in nevralgije. Intenzivno obsevanje z ultravioletnimi žarki, rentgenskimi in radijskimi žarki lahko povzroči resna obolenja kože in ostalih telesnih delov. Vdihavanje prahu povzroča obolenja dihal, ropot pa povzroča naglušnost in nervoznost ter utruja delavce in zmanjšuje njih pazljivost pri delu. Delo s kužnim materialom lahko povzroči kužna obolenja pri delavcih. Koža se pri delu umaže, oznoji in posebno na rokah so pogostne majhne ranitve, zato so pri delavcih pogostna kožna obolenja, posebno gnojna vnetja kože in podkožja. Ker pride v delavnicah skupaj veliko ljudi in ker delajo pogosto natpani drug poleg drugega, se hitro prenašajo kapljicne infekcije in tudi kontaktne okužbe so pogostne. Težko fizično delo je posebno